

Aydın Ağaəli oğlu RƏFİYEV İ.ü.f.d.
Qərbi Kaspi Universiteti

Cavid Habil oğlu AĞAYEV
Qərbi Kaspi Universiteti, magistrant

AZƏRBAYCAN SƏNAYESİNDƏ İNNOVASIYA PROSESLƏRİNİN İDARƏ EDİLMƏSİNİN TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİNİN ƏSAS İSTİQAMƏTLƏR

Xülasə

Azərbaycan sənayesi, ölkənin iqtisadiyyatının mühüm sahələrindən biri olaraq, sürətlə dəyişən global bazarda rəqabət üstünlüyü əldə etmək və davamlı inkişafı təmin etmək üçün innovasiyaların tətbiqinə böyük ehtiyac duyur. İnnovasiya, yalnız yeni texnologiyaların tətbiqi deyil, həm də istehsal proseslərinin, idarəetmə strukturlarının və xidmətlərin təkmilləşdirilməsi ilə əlaqədardır. Sənayenin inkişafında innovasiya, həm yerli, həm də beynəlxalq bazarlarda müsbət təsirlər yaradaraq, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində məhsuldarlığın və səmərəliliyin artırılmasına səbəb olur.

Açar sözlər: innovasiya, təkmilləşdirmə, istiqamət, sənaye.

UOT: 338

JEL: M-1

DOI: <https://doi.org/10.54414/QEDQ4966>

Giriş

Azərbaycan sənayesində innovasiya proseslərinin idarə edilməsi, ölkənin iqtisadi inkişafını sürətləndirmək, rəqabət qabiliyyətini artırmaq və global bazarda mövqeyini gücləndirmək üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu prosesin təkmilləşdirilməsi, ölkənin sənaye sektorunda texnoloji irəliləyişlərin təşviq edilməsi, yeni məhsul və xidmətlərin yaradılması, istehsalın səmərəliliyinin artırılması və ətraf mühitin qorunması kimi hədəflərə nail olunmasına kömək edəcəkdir. İnnovasiya proseslərinin effektiv idarə edilməsi üçün bir sıra çətinliklərlə qarşılaşılır. Bu problemlərin həlli, innovasiya idarəetməsinin strateji istiqamətlərinin düzgün müəyyənləşdirilməsi və tətbiqi ilə mümkündür. Azərbaycanda sənayenin innovasiya yönümlü inkişafı, texnologiyanın inkişafı və rəqəmsal transformasiya, tədqiqat və inkişaf sahəsindəki fəaliyyətlərin gücləndirilməsi, maliyyə və təchizat zəncirinin optimallaşdırılması kimi amilləri əhatə edir. Bu istiqamətlərin hər biri, ölkə sənayesinin beynəlxalq səviyyədə rəqabət qabiliyyətini artırmağa və iqtisadiyyatda dayanıqlı böyüməni təmin etməyə yönəlmişdir.

Əsas hissə

Müasir dövrdə sürətlə inkişaf edən texnologiyalar və rəqabət mühiti iqtisadiyyatın bütün sahələrində, o cümlədən sənayedə innovasiyaların tətbiqini zəruri edir. İnnovasiya prosesləri yalnız məhsul və xidmətlərin təkmilləşdirilməsi ilə məhdudlaşmır, həm də istehsal metodları, idarəetmə modelləri və dəyər zəncirlərində dəyişikliklərə səbəb olur. Azərbaycan iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun inkişafını prioritet kimi qəbul etməsi, sənayedə innovativ həllərin tətbiqini daha da aktuallaşdırır.

Ölkəmizdə sənayenin rəqabət qabiliyyətinin artırılması və ixrac potensialının genişləndirilməsi məqsədilə Sənaye 4.0 texnologiyalarının tətbiqi, innovasiya mərkəzlərinin yaradılması və elmi-tədqiqat fəaliyyətlərinin dəstəklənməsi əsas istiqamətlər kimi müəyyən edilmişdir. Xüsusilə post-konflikt dövründə Qarabağ iqtisadi rayonunda ağıllı şəhər və kənd konsepsiyalarının tətbiqi, yaşıl enerji həlləri və texnoloji innovasiyalar Azərbaycanın innovasiya siyasətində strateji mövqe tutur.

Bu məqalədə Azərbaycanın sənayesində in-

novasiya proseslərinin mövcud vəziyyəti, çağırışlar və perspektivlər təhlil ediləcək, yeni texnologiyaların tətbiqi ilə iqtisadi inkişaf arasında əlaqələr araşdırılacaqdır.

Müasir iqtisadiyyat şəraitində innovasiya proseslərinin effektiv idarə edilməsi müəssisələrin davamlı inkişafı, rəqabət qabiliyyətinin artırılması və bazarda lider mövqeyə çıxması üçün əsas şərtlərdən biridir. Sürətlə dəyişən texnoloji və iqtisadi mühit müəssisələrdən daha çevik, yenilikçi və səmərəli idarəetmə modellərinin tətbiqini tələb edir. Azərbaycan iqtisadiyyatında qeyri-neft sektorunun inkişafı və post-konflikt dövründə yeni iqtisadi rayonların bərpası çərçivəsində innovasiya proseslərinin düzgün idarə olunması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Ağıllı şəhər və kənd konsepsiyalarının tətbiqi, Sənaye 4.0 texnologiyalarının mənimsənilməsi və innovativ biznes modellərinin təşviqi bu prosesdə əsas istiqamətlər kimi çıxış edir.

Innovasiya proseslərinin idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi üçün müasir yanaşmalar, tətbiq edilə bilən texnologiyalar və idarəetmə strategiyaları araşdırılacaq. Həmçinin, Azərbaycanın iqtisadi mühitində bu sahənin inkişafı üçün mövcud potensial və qarşıya çıxan əsas çətinliklərə diqqət yetiriləcəkdir.

Müasir iqtisadi və texnoloji mühit müəssisələrdən və ölkələrdən daha çevik və sürətli innovasiya yanaşmaları tələb edir. Ənənəvi qapalı innovasiya modelləri ilə müqayisədə açıq innovasiya konsepsiyası təşkilatların öz daxili resursları ilə yanaşı, xarici tərəfdaşların bilik və texnologiyalarından faydalanaraq innovasiya potensiallarını artırmalarına imkan yaradır. Bu yanaşma elmi-tədqiqat institutları, universitetlər, startaplar, texnoparklar və müştərilər arasında geniş əməkdaşlıq əsasında qurulur.

Azərbaycan iqtisadiyyatında innovasiya ekosisteminin inkişafı və rəqabət qabiliyyətinin gücləndirilməsi üçün açıq innovasiya modellərinin təşviqi xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Xüsusilə post-konflikt dövründə Qarabağ iqtisadi rayonunda ağıllı şəhər və kənd layihələrinin reallaşdırılması, texnoloji mərkəzlərin yaradılması və sənaye sahələrinin modernləşdirilməsi açıq innovasiya yanaşmasının aktuallığını artırır.

Müasir dövrdə sürətlə dəyişən texnoloji inki-

şaf və artan rəqabət mühiti müəssisələri və dövlətləri daha çevik və əməkdaşlığa açıq innovasiya modellərinə yönəltməyə vadar edir. Ənənəvi innovasiya yanaşmalarından fərqli olaraq, açıq innovasiya modeli bilik və texnologiyaların daxili resurslarla məhdudlaşmaması, xarici tərəfdaşlarla məlumat mübadiləsi və əməkdaşlıq əsasında daha səmərəli həllərin inkişaf etdirilməsini nəzərdə tutur.

Azərbaycan iqtisadiyyatının diversifikasiyası və qeyri-neft sektorunun inkişafı strategiyası çərçivəsində açıq innovasiya modellərinin təşviqi böyük əhəmiyyət kəsb edir. Xüsusilə, texnoparkların, startap ekosistemlərinin və tədqiqat institutları ilə əməkdaşlığın gücləndirilməsi bu yanaşmanın əsasını təşkil edir. Post-konflikt dövründə Qarabağ iqtisadi rayonunda innovativ layihələrin reallaşdırılması və texnoloji investisiyaların təşviqi açıq innovasiyanın potensialını daha da aktuallaşdırır.

Bu məqalədə açıq innovasiya modellərinin əhəmiyyəti, bu yanaşmanın tətbiqi üçün əsas mexanizmlər və Azərbaycanda innovasiya ekosisteminin inkişafı üçün mümkün istiqamətlər müzakirə olunacaqdır.

Müasir iqtisadiyyatlar üçün innovasiya layihələrinin idarə edilməsi də xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Planlaşdırma, risklərin qiymətləndirilməsi, maliyyə axınlarının idarə edilməsi və layihələrin vaxtında həyata keçirilməsi müvəffəqiyyətin əsas şərtlərindəndir. Layihələrin düzgün idarə olunması təkcə iqtisadi səmərə vermir, həm də sosial rifahın yüksəlməsinə və ətraf mühitin mühafizəsinə töhfə verir. Müasir iqtisadi şəraitdə innovasiya layihələri biznesin inkişafının əsas hərəkətverici qüvvələrindən biri kimi meydana çıxır. Qloballaşma, rəqabət mühitinin intensivləşməsi və texnoloji dəyişikliklər şirkətləri yeni yollar axtarmağa və innovasiyalara əsaslanan strategiyalar formalaşdırmağa məcbur edir. Bu baxımdan innovasiya layihələrinin hazırlanması və qiymətləndirilməsi biznesin ümumi strategiyasının mühüm tərkib hissəsidir və onun rəqabət qabiliyyətinin artırılmasının əsas mexanizmi rolunu oynayır.

Innovasiya layihələri biznes subyektlərinin bazar tələblərinə uyğunlaşmaq və yeni dəyər yaratmaq imkanlarını genişləndirir. Bu layihələrin uğurla həyata keçirilməsi üçün onlar təkcə texnoloji yeniliklərə deyil, həm də iqtisadi və strateji

məqsədlərə uyğun hazırlanmalıdır. Layihələrin qiymətləndirilməsi onların potensial uğur və risklərini qabaqcadan görməyə, resursları optimal şəkildə bölüşdürməyə və daha davamlı inkişaf hədəflərinə nail olmağa imkan verir.

Innovasiya layihələrinin hazırlanması və qiymətləndirilməsi təkcə biznes üçün yeni məhsul və ya xidmətlərin hazırlanması demək deyil. Bu, təşkilatın ümumi innovasiya strategiyasını müəyyən edən və uzunmüddətli rəqabət üstünlüklərini formalaşdıran mürəkkəb prosesdir. Bu mexanizmlər bazarın tələblərinə uyğun strateji istiqamətlərin müəyyən edilməsində və gələcəkdə davamlı inkişafın təmin edilməsində əsas rol oynayır.

Innovasiya layihələri yeni texnologiyaların, məhsulların, xidmətlərin və ya proseslərin inkişafı və tətbiqini nəzərdə tutan layihələrdir. Bu layihələr cəmiyyətin müxtəlif sahələrində dəyişikliklərə səbəb ola bilər və iqtisadiyyat, təhsil, rifah, öz əmanətləri kimi sahələrdə məhsuldarlığın artırılmasında, resurslardan daha yaxşı istifadə edilməsində və rəqabət qabiliyyətinin artırılmasında mühüm rol oynaya bilər. Innovasiya layihələri müasir iqtisadiyyatın inkişafının təməl sütunlarından biri hesab olunur. Qlobal rəqabət mühitində iqtisadi artımın və davamlı inkişafın təmin edilməsi üçün texnoloji yeniliklərə və elmi tədqiqatlara əsaslanan layihələr xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Innovasiya layihələri, yeni məhsulların, texnologiyaların və xidmətlərin yaradılmasını, mövcud resurslardan daha effektiv istifadəni və yeni bazar imkanlarının aşkarlanmasını hədəfləyir. Bu layihələr yalnız iqtisadi potensialın artırılması ilə kifayətlənməyərək, həm də sosial və ekoloji problemlərin həllinə töhfə verir. Innovasiya layihələrinin idarə edilməsi müasir iqtisadiyyatların dayanıqlı və rəqabətqabiliyyətli inkişafında mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Belə layihələrin uğurlu icrası yalnız yeni məhsul və texnologiyaların yaradılması ilə məhdudlaşmır, həm də onların effektiv şəkildə planlaşdırılması, icrası, monitorinqi və dəyərləndirilməsini tələb edir. Texnoloji yeniliklər, sürətli dəyişən bazar tələbləri və qlobal rəqabət mühiti innovasiya layihələrinin idarə edilməsində daha çevik və strateji yanaşmaların tətbiqini zəruri edir.

İdarəetmə metodlarının düzgün seçilməsi layihələrin maliyyə

Azərbaycan sənayesində innovasiya proseslərinin idarə edilməsi, ölkə iqtisadiyyatının müasir tələblərə uyğun şəkildə inkişafını təmin etmək, istehsalın səmərəliliyini artırmaq və rəqabət qabiliyyətini gücləndirmək üçün böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu proseslərin təkmilləşdirilməsi üçün aşağıdakı əsas istiqamətlər önə çıxır [1]:

1. Araşdırma və inkişaf (ai) potensialının gücləndirilməsi:

Sənayenin inkişafında tədqiqat və inkişaf (Aİ) fəaliyyətləri mühüm rol oynayır. Bu sahəyə investisiyalar artırılmalı, elmi-tədqiqat institutları, universitetlər və sənaye müəssisələri arasında əməkdaşlıq genişləndirilməlidir. Aİ potensialının artırılması yeni texnologiyaların tətbiqini və məhsul innovasiyasını sürətləndirəcəkdir.

2. Sənaye 4.0 və rəqəmsal transformasiya:

Sənayenin müasir tələblərə cavab verə bilməsi üçün Rəqəmsal Transformasiya və Sənaye 4.0 prinsipləri tətbiq edilməlidir. Ağıllı fabriklər, avtomatlaşdırılmış istehsal sistemləri və IoT (İnternet of Things) texnologiyalarından istifadə sənaye proseslərini optimallaşdıracaq, istehsalın sürətini və keyfiyyətini artıracaqdır.

3. Maliyyə və investisiya dəstəyi:

Innovasiya layihələrinin maliyyələşdirilməsi üçün xüsusi maliyyə alətləri, dövlət və özəl sektor tərəfindən dəstək mexanizmləri yaradılmalıdır. Yenilikçi texnologiyalar və məhsulların inkişafı üçün yüksək riskli, lakin gəlirli sahələrə investisiya qoyuluşu təşviq olunmalıdır.

4. Təchizat zəncirinin optimallaşdırılması:

Sənayenin səmərəli fəaliyyət göstərməsi üçün təchizat zəncirinin idarə edilməsi və optimallaşdırılması vacibdir. Səmərəli və çevik təchizat zənciri, istehsalın daha sürətli və aşağı xərcə həyata keçirilməsinə imkan verəcək, bu da innovasiya layihələrinin daha sürətli və effektiv həyata keçirilməsini təmin edəcəkdir.

5. Innovasiya iqtisadiyyatı və yeni sənaye sahələri:

Innovasiya yalnız istehsalat sahələrini deyil, həm də xidmət sektorlarını əhatə etməlidir. Yeni sahələrin inkişafı, məsələn, yaşıl enerji, biotexnologiya, rəqəmsal xidmətlər və məlumat analitikası kimi sahələr sənayenin gələcək inkişafını təmin edəcəkdir.

6. Təhsil və kadrların inkişafı:

Innovasiya proseslərinin səmərəli idarə edilməsi üçün mütəxəssislərin hazırlanması, elmi işçilərin və mühəndislərin peşəkar inkişafı vacibdir. Sənayenin ehtiyaclarına uyğun yeni təhsil proqramları yaradılmalı və mövcud işçilərin bacarıqları müasir texnologiyalarla uyğunlaşdırılmalıdır.

7. Ekoloji və dayanıqlı innovasiya:

Innovasiya proseslərinin idarə edilməsi ekoloji aspektləri də nəzərə almalıdır. Yaşıl texnologiyalar, ətraf mühitin qorunmasına yönəlmiş həllər və dayanıqlı istehsal metodlarının tətbiqi innovasiya layihələrinin bir hissəsi olmalıdır.

Bu istiqamətlərin hər biri Azərbaycan sənayesinin inkişafına müsbət təsir edəcək, yeni texnologiyaların tətbiqinə şərait yaradacaq və rəqabət qabiliyyətini artıracaqdır. Inovativ idarəetmə yanaşmalarının tətbiqi, Azərbaycanın sənaye sektorunun global bazarda uğur qazanmasına, davamlı böyüməyə və iqtisadi diversifikasiyaya imkan verəcəkdir.

Innovasiya proseslərinin idarə edilməsi, təşkilatların və ölkələrin rəqabət qabiliyyətini artırmaq, yeni məhsul və xidmətlər yaratmaq və mövcud sistemləri daha effektiv hala gətirmək üçün vacibdir. Bu prosesin təkmilləşdirilməsi, iqtisadi inkişafın sürətini artırmağa və texnoloji yeniliklərin tətbiqini dəstəkləməyə kömək edir. Innovasiya idarəetməsinin təkmilləşdirilməsi üçün müxtəlif metodlar və yanaşmalar mövcuddur və bu yanaşmaların hər biri müəyyən sahələrdə effektivliyi artırmağa yönəlmişdir.

Innovasiya proseslərinin idarə edilməsi üçün ən önəmli addım, strateji planlamadır. Təşkilatlar innovasiya fəaliyyətlərini sistemli şəkildə həyata keçirməli və onları uzunmüddətli məqsədlərlə uyğunlaşdırılmalıdır. Effektiv idarəetmə strukturlarının qurulması, qərarların sürətli və düzgün verilməsinə imkan verir. Yaxşı bir idarəetmə strukturunda, innovasiya rəhbərləri, tədqiqat və inkişaf komandaları, layihə menecerləri və digər mütəxəssislər arasında uyğun əməkdaşlıq və kommunikasiya təmin edilməlidir. Innovasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsi üçün rəqəmsal transformasiya və sənaye 4.0 prinsiplərinin tətbiqi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Ağıllı fabriklər, avtomatlaşdırma, robototexnika, süni intellekt və məlumat analitikası kimi texnologiyalar, istehsal proseslərini daha çevik və səmərəli hala gətirir.

Rəqəmsal texnologiyalar, yeni məhsul və xidmətlərin inkişafını sürətləndirir və təşkilatların bazar dəyişikliklərinə çevik cavab verməsinə imkan tanıyır. Innovasiyaların əsas mənbələrindən biri tədqiqat və inkişaf fəaliyyətləridir. Sənayelər, elmi-tədqiqat institutları və universitetlər arasında əməkdaşlıq artırılmalı, Aİ layihələrinə daha çox maliyyə vəsaiti ayrılmalıdır. Tədqiqatların və yeni texnologiyaların inkişafı, innovasiya proseslərinin sürətini artırmağa və bazara çıxarılan yeni məhsul və xidmətlərin keyfiyyətini yüksəltməyə kömək edəcəkdir [2].

Innovasiya proseslərinin effektiv idarə edilməsi üçün lazımi maliyyə resurslarının ayrılması vacibdir. Dövlətin və özəl sektorun innovasiya layihələrinə investisiya qoyuluşları artırılmalıdır. Innovasiya fondlarının yaradılması, riskli layihələrin maliyyələşdirilməsini asanlaşdıracaq və yeni texnologiyaların bazara inteqrasiyasını sürətləndirəcəkdir. Innovasiya prosesləri yalnız daxili təşkilat səviyyəsində deyil, həm də beynəlxalq əməkdaşlıq və şəbəkələşmə əsasında həyata keçirilməlidir. Qlobal bazarlarda rəqabətə davamlı olmaq üçün müxtəlif sahələrdə, xüsusən də texnologiya və tədqiqat sahələrində xarici tərəfdaşlarla əməkdaşlıq vacibdir. Xarici təcrübələrin öyrənilməsi, texnologiya transferi və bilik mübadiləsi, innovasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsi üçün faydalıdır. Təşkilat daxilində innovasiya mədəniyyəti yaratmaq çox vacibdir. Bu, yeni ideyaların təşviq edilməsi, risklərin qəbul edilməsi və yaradıcı yanaşmaların stimullaşdırılması ilə mümkündür. Təşkilat daxilində innovasiyaların inkişaf etdirilməsi, əməkdaşların motivasiyasının artırılması və liderlərin təşəbbüs göstərməsi ilə mümkün ola bilər. Sənayenin innovasiya fəaliyyətlərini dəstəkləmək üçün təchizat zəncirinin optimallaşdırılması mühüm bir addımdır. Çevik və səmərəli təchizat zənciri idarəetməsi, məhsul və xidmətlərin sürətli və keyfiyyətli istehsalını təmin edir. Təchizat zəncirinin innovativ idarə edilməsi, həmçinin logistika xərclərini azaldır və istehsalın daha səmərəli həyata keçirilməsini təmin edir. Innovasiya yalnız iqtisadiyyatın inkişafına deyil, həm də ətraf mühitin qorunmasına yönəlməlidir. Dayanıqlı inkişaf prinsipləri əsasında yaradılan innovativ layihələr, ekoloji cəhətdən təmiz texnologiyaların

tətbiqini təşviq etməlidir. Yaşıl texnologiyalar və yenilənə bilən enerji sahələrində innovasiya, ətraf mühitin qorunması və karbon emissiyalarının azaldılmasına yönəlmiş olmalıdır [3].

İnnovasiya proseslərinin idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi, ölkə və təşkilatların iqtisadi inkişafını sürətləndirə bilər. Bu proseslərin effektiv idarə edilməsi, müasir texnologiyaların tətbiqi, AI fəaliyyətlərinin gücləndirilməsi, maliyyə dəstəyinin artırılması və təchizat zəncirinin optimallaşdırılması kimi sahələri əhatə edir. İnnovasiya mədəniyyətinin yaradılması və dayanıqlı inkişaf prinsiplərinə riayət edilməsi, Azərbaycanın sənaye sektorunun müasir və qlobal bazarda rəqabətə davamlı olmasına töhfə verəcəkdir.

İnnovasiya layihələrinin sürətləndirilməsi, müasir iqtisadiyyatın rəqabətə davamlılığını təmin etmək və inkişafın davamlılığını təmin etmək üçün əsas elementlərdən biridir. Bu layihələrin uğurla həyata keçirilməsi yalnız texnoloji və əməliyyat sahələrində deyil, həm də maliyyə və təchizat zənciri sahəsində tətbiq olunan düzgün strategiyalardan asılıdır. Maliyyə resurslarının səmərəli idarə olunması və təchizat zəncirinin optimallaşdırılması, innovasiya layihələrinin sürətləndirilməsi və uğurlu şəkildə reallaşdırılması üçün vacib amillərdir.

İnnovasiya layihələrinin maliyyə idarəetməsi, layihələrin başlanğıcından sonrakı dövrə qədər olan bütün maliyyə fəaliyyətlərini izləməklə yanaşı, risklərin düzgün qiymətləndirilməsi və qarşısının alınması məqsədilə düzgün alətlərdən istifadəni tələb edir. Təchizat zəncirinin effektiv idarə olunması isə layihələrin vaxtında və səmərəli reallaşdırılmasını təmin edir, resursların optimal istifadəsini və istehsal müddətlərinin qısaldılmasını təmin edir.

Bu strategiyaların düzgün tətbiqi, innovasiya layihələrinin sürətləndirilməsinə və bazara daha sürətli çıxmasına imkan verir, eyni zamanda iqtisadiyyata müsbət təsir göstərir və rəqabət üstünlüyünün əldə edilməsinə kömək edir. Nəticədə, innovasiya layihələrinin maliyyə və təchizat zənciri strategiyaları, yalnız layihələrin müvəffəqiyyətini deyil, həm də ümumi iqtisadi inkişafı təmin etmək baxımından mühüm rol oynayır.

İnnovasiya layihələrinin uğurlu reallaşdırıl-

ması müasir iqtisadi inkişafın əsas təməl daşı olmaqla yanaşı, rəqabətqabiliyyətli və dinamik iqtisadiyyatın formalaşmasında mühüm rol oynayır. Bu layihələrin sürətlə bazara çıxarılması həm müəssisələrin maliyyə səmərəliliyini artırır, həm də istehlakçı tələblərinə daha çevik və vaxtında cavab verilməsinə şərait yaradır.

Layihələrin effektiv idarə olunması, çevik idarəetmə metodlarının tətbiqi, resursların düzgün bölgüsü və beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi bu prosesin sürətlənməsində həlledici faktorlardır. Xüsusilə post-konflikt ərazilərdə, Qarabağ iqtisadi regionu kimi strateji əhəmiyyətə malik zonalarda innovasiya layihələrinin tez və səmərəli şəkildə həyata keçirilməsi sosial-iqtisadi inkişaf üçün böyük potensial yaradır.

Nəticə olaraq, innovasiya layihələrinin idarə edilməsi və sürətli bazara çıxışı proseslərinin təkmilləşdirilməsi həm milli iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətini gücləndirmək, həm də müasir texnologiyaların tətbiqi ilə dayanıqlı inkişafa nail olmaq baxımından prioritet məsələlərdən biridir. Bu istiqamətdə düzgün strategiyaların tətbiqi Qarabağ və digər regionlarda müasir iqtisadi və sosial inkişafın əsasını təşkil edəcək.

Nəticə

Azərbaycan sənayesində innovasiya proseslərinin idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi, ölkənin iqtisadi inkişafının sürətini artırmaq, məhsul və xidmətlərin keyfiyyətini yüksəltmək və qlobal bazarda rəqabət qabiliyyətini artırmaq məqsədilə mühüm əhəmiyyət kəsb edir. İnnovasiya proseslərinin idarə edilməsi ilə bağlı təkmilləşdirmələr bir neçə əsas istiqamət üzrə həyata keçirilməlidir:

Tədqiqat və İnkişafın Artırılması: Sənayenin inkişafında tədqiqat və inkişaf (AI) fəaliyyətlərinin önəmi böyükdür. Elmi-tədqiqat institutları, universitetlər və sənaye müəssisələri arasında əməkdaşlıq artırılmalı, bu sahəyə investisiyalar gücləndirilməlidir.

Rəqəmsal Texnologiyalar və Sənaye 4.0: Rəqəmsal transformasiya və Sənaye 4.0 texnologiyalarının tətbiqi, istehsal proseslərini daha çevik və səmərəli hala gətirəcəkdir. Ağıllı fabriklər, avtomatlaşdırılmış istehsal və süni intellekt kimi texnologiyalar innovasiya layihələrinin inkişafını sürətləndirəcəkdir.

Maliyyə Dəstəyi və Resursların Yönləndirilməsi: İnnovasiya layihələrinin uğurla həyata

keçirilməsi üçün xüsusi maliyyə alətləri yaradılmalı, dövlət və özəl sektor tərəfindən dəstək mexanizmləri gücləndirilməlidir. İnnovasiya fondlarının yaradılması, riskli layihələrin maliyyələşdirilməsini asanlaşdıracaqdır.

Əməkdaşlıq və Beynəlxalq Şəbəkələşmə: Qlobal bazarlarda rəqabətə davamlı olmaq üçün xarici tərəfdaşlarla əməkdaşlıq artırılmalıdır. Bilik mübadiləsi və texnologiya transferi, innovasiya proseslərinin təkmilləşdirilməsini təmin edəcəkdir.

Təchizat Zəncirinin Optimallaşdırılması: İnnovasiya layihələrinin həyata keçirilməsində səmərəli və çevik təchizat zənciri vacibdir. Təchizat zəncirinin optimallaşdırılması, istehsalın sürətini artıracaq və xərcləri azaldacaqdır.

Dayanıqlı İnnovasiya: Ekoloji cəhətdən təmiz və dayanıqlı texnologiyaların tətbiqi, ətraf mühitin qorunması və karbon emissiyalarının azaldılması məqsədilə innovasiya layihələri həyata keçirilməlidir. Yaşıl enerji və ekoloji texnologiyalar önə çıxmalıdır.

Bu istiqamətlərin hər biri Azərbaycan sənayesinin inkişafına müsbət təsir edəcək və innovasiya proseslərinin səmərəliliyini artıracaqdır. İnnovasiya idarəetməsinin təkmilləşdirilməsi, ölkənin iqtisadiyyatını gücləndirəcək və Azərbaycanın qlobal bazarda daha rəqabətqabiliyyətli olmasına imkan verəcəkdir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. State Program on Implementation of the National Strategy on Science Development in the Republic of Azerbaijan for 2009-2015. Decree of the President of the Republic of Azerbaijan dated May 4, 2009
2. Development Concept "Azerbaijan 2020: Looking to the Future". Decree of the President of the Republic of Azerbaijan dated December 29, 2012
3. Hasanov RT, Huseynov A.F., Gasimov A.A. Modeling of Innovative Activity Evaluation and Innovation Capacity of ICT Enterprises of Azerbaijan // News of ANAS. Science and Innovation series, 2011, №1 (5), p. 15-22

4. Huseynova A.D. Information support of innovation activity // News of ANAS. Science and innovation, 2009, №1, c. 65-70

5. Gasimov FH Status of innovation in Azerbaijan and its development perspectives // News of ANAS. Science and Innovation series, 2009, №1, p. 410

6. Gasimov FH Development tendencies of science in transition to knowledge economy / Materials of scientific-practical conference "Regional innovation activity: realities and perspective development", 13-14 December 2012, Ganja, 2012, p. 3-6

7. "Preparation of Proposals and Recommendations for Establishment of Technological Parks and Agroparks for Technological Innovations on International Practice in Azerbaijan" (2015). Scientific Research Institute of Economic Reforms. Baku, pp. 2-4

8. Gulhuseyn Ahmedov "Directions of innovation in agriculture" Baku-2005

9. M. Atakishiyev, G.Suleymanov "Innovation Management", Baku-2004.

10. Valiyev D. A. "Integration of Azerbaijan into Global Economy" Baku 2008 45

11. Gasimov F.H., Najafov ZM Innovations: Emergence, dissemination and development perspectives. Baku: Science, 2009, 416 p.

12. Akif Musayev. "Innovation policy: experience of European Union and adaptation to Azerbaijan's conditions". Tax Magazine. No.5. 2010

13. Institute for Scientific Research on Economic Reforms of the Ministry of Economy. "Evaluation of innovation activity in Azerbaijan and preparation of proposals and recommendations for improving the efficiency of innovation activity in Azerbaijan". Final report on scientific research, 2015

14. Vusal Gasimli. "Economic Modernization". Center for Strategic Studies. Baku 2014

15. Gasimov F.H., Hasanova P.A. Innovative activity in natural monopoly sphere in Azerbaijan. Baku: Science, 2010

PhD in Economics. Aydın Aghaali RAFIYEV
Western Caspian University

Cavid Habil AGHAYEV
Western Caspian University, master's student
**MAIN DIRECTIONS FOR IMPROVING THE MANAGEMENT OF INNOVATION
PROCESSES IN THE INDUSTRY OF AZERBAIJAN**

Summary

Azerbaijan's industry, as one of the important sectors of the country's economy, is in great need of innovation to gain competitive advantage in the rapidly changing global market and ensure sustainable development. Innovation is not only related to the application of new technologies, but also to the improvement of production processes, management structures and services. Innovation in the development of industry leads to an increase in productivity and efficiency in various sectors of the economy, creating positive effects in both local and international markets.

Keywords: innovation, improvement, direction, industry.

Кандидат экономических наук. Айдын Агаали оглы РАФИЕВ
Западно-Каспийский Университет

Джавид Хабил оглы АГАЕВ
Западно-Каспийский Университет, магистрант
**ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ УПРАВЛЕНИЯ
ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ АЗЕРБАЙДЖАНА**

Резюме

Промышленность Азербайджана, как одна из важных отраслей экономики страны, остро нуждается в инновациях, чтобы получить конкурентное преимущество на быстро меняющемся мировом рынке и обеспечить устойчивое развитие. Инновации связаны не только с внедрением новых технологий, но и совершенствованием производственных процессов, структур управления и услуг. Инновации в промышленном развитии приводят к повышению производительности и эффективности в различных секторах экономики, создавая положительный эффект как на местных, так и на международных рынках.

Ключевые слова: инновации, совершенствование, направление, промышленность.

Daxil olub: 23.06.2025